

ПРОБЛЕМИ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний стан розвитку світової економіки характеризується як надзвичайно ризикований. Дослідження причин порушень рівноваги та економічної стабільності у світі дозволяє зробити висновок про значну роль валютної політики у посиленні кризових явищ.

Ключовою проблемою для інвестиційної привабливості країни є здатність правил валютного регулювання бути якомога гнучкими відносно іноземних інвесторів. Суворі правила валютного контролю є найбільш очевидним прикладом перешкод міжнародній торгівлі, які можуть зупинити та загальмувати розвиток багатьох сфер міжнародної торгівлі, які б в іншому випадку були доступними для компаній України. Знищення цих перешкод має бути одним із перших завдань реформ українських правил валютного регулювання, що дозволить подолати їх.

Багато дослідників та вчених дотримуються думки, що українські правила валютного контролю є за своєю природою обмежувачами та наближуються до дуже суворих [1]. Хоча НБУ ініціював проведення значної кількості змін щодо існуючих правил валютного контролю шляхом пропонування змін до законодавства чи шляхом впровадження власних роз'яснювальних правил, такі зміни є здебільшого частковими та дуже повільними.

Сьогодні інтенсивно обговорюється питання інвестиційної привабливості України для іноземного капіталу. Однак слабкість економіки, що розвивається, питання привабливості для іноземних інвестицій завжди пов'язано з можливостями іноземних інвесторів вільно інвестувати в Україну, переказувати (переводити) і уникати можливих труднощів у зв'язку з інвестуванням в Україну. Іноземні компанії хочуть вільно набувати частки діючих українських підприємств, створювати в Україні нові підприємства та відкривати філії і

представництва своїх, придбавати не заборонене законами України нерухоме чи рухоме майно, природні ресурси, майнові права тощо [2, с. 83]. Це їм не завжди безперешкодно вдається. Крім того, надання й одержання резидентами кредитів в іноземній валюті від нерезидентів підлягає реєстрації у НБУ. Торговельні операції з іноземною валютою на території України можуть виконуватися лише українськими банками та іншими установами, які мають ліцензію НБУ, та виключно на міжбанківському валютному ринку України.

Для іноземних інвесторів, які інвестували тривалий час тому чи придбали об'єкт інвестиції в Україні від іншого іноземного інвестора, правила щодо іноземної валюти вимагають надання доказів, що ці інвестиції початково були здійснені саме в Україні [3]. У випадку складних трансакцій правила щодо іноземної валюти взагалі не встановлюють обмежень, що на практиці може призвести до фактичної заборони таких трансакцій. Загалом, більш ефективною є зміна підходу в правилах щодо іноземної валюти та інших інструкціях НБУ, що не матиме обмежувальний характер.

Існують проблеми відносно застосування українських правил валютного регулювання на практиці. Це ті проблеми, на які треба направити зусилля та вирішити їх на законодавчому рівні, а також у тому, щоб взяти участь у створенні надійної системи регулювання валютних операцій в Україні.

Можна запропонувати такі варіанти вирішення окреслених проблем:

- 1) Повний перегляд правил валютного контролю, скасування будь-яких валютних обмежень та перетворення гривні у тверду світову валюту (спрямування політики валютного курсоутворення на забезпечення прогнозованої динаміки обмінного курсу залежно від стану платіжного балансу та недопущення його значних коливань, використання валютних резервів для забезпечення гнучкості монетарної політики та підвищення її ефективності в забезпеченні стабільності національної грошової одиниці). Цей варіант, на перший погляд, виглядає не надто реалістичним у найближчий час, але його варто розглядати як стратегічну мету розвитку валютного регулювання в Україні. Такий підхід цілком відповідає практиці й досвіду країн ЄС, за умов

якого контролю підлягають не розрахунки в іноземній валюті, а самі зовнішньоекономічні операції. Це також передбачає зміцнення української валюти до рівня світових валют.

2) Поступове внесення змін до валютного регулювання України шляхом прийняття закону про валютний контроль, яким передбачити вирішення окреслених у статті проблем. Крім того, прийняття такого законодавчого акту потребуватиме внесення змін до чинних підзаконних актів, а саме до правил і процедур, що встановлює НБУ. Це є реалістичним варіантом вирішення проблем валютного контролю з огляду на існуючий відповідний законопроект.

При визначенні перспектив розвитку системи валютного регулювання України обов'язково мають враховуватися особливості валютних політик зарубіжних країн, оскільки економіка України є відкритою, а отже, залежною певною мірою від дій основних зовнішньоекономічних партнерів. Ефективність як короткострокової, так і довгострокової валютної політики, багато в чому залежить від іміджу країни в світі. Його покращання потребує крім стабільного економічного зростання підвищення ролі України у міжнародних фінансових організаціях та посилення її позицій на світовій політичній арені.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Валютне регулювання та контроль : навч. посіб. / За заг. ред. О.В. Боришкевич. — К.: КНЕУ, 2008. — 400 с.
2. Дерев'янко Б. В. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності : навч. посібник / Б. В. Дерев'янко ; Донецький юридичний інститут. — Донецьк : ВД «Кальміус», 2012. — 204 с.
3. Бутук О. І. Валютно-фінансові відносини: навч. посіб. / О. І. Бутук. — К.: Знання, 2010. — 349 с.

Сталікова, В.О. Проблеми валютного регулювання в Україні [Текст] / В.О. Сталікова // Перспективи реалізації та захисту прав людини в умовах глобалізації: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Тернопіль : Юридична лінія, 2016. – С. 57–59.